

Psychologie výchovy a vzdělávání

Hodnocení ve školním kontextu

- hodnocení žákova výkonu
- studentské hodnocení výuky

Hodnocení

- Sumativní (*celkové*)
- Formativní (*průběžné*)

Hodnocení výkonu žáka

- Formativní i sumativní
  - Integrovaná součást učitelské role
  - Cílem regulace a (autoregulace) chování
  - Znamky vs. slovní hodnocení (např. Helus, 1999)
    - Vyžadováno rodiči
    - Vliv tradice vzdělávací soustavy
    - Jednoznačná “nálepka” (label)
    - Způsob vynucování autority (...)
  - Snadněji se hodnotí vědomosti; dovednosti a návyky hůře
-
-

Hodnocení (efektivita) výuky

- Efektivita výuky (učitele) bývá posuzována:
    - studenty bc., mgr. i pgs,
    - kombinovanými studenty,
    - absolventy,
    - kolegy,
    - nadřízenými,
    - nezávislými pozorovateli
    - samotným vyučujícím(Feldman, 1989)
-
-

Hodnocení – jiný pohled

- **Žákovské, studentské hodnocení výuky**
    - Uživatelský pohled
    - Realizace posledních 30. let; v ČR od konce 70. let (Mareš, 1985)
    - Rozvoj hlavně ve VŠ prostředí
    - Sumativní, formativní
    - Problematika rolí (zadavatel, učitel, hodnotitel – žák)
    - Pouze součást obrazu výuky; výuka je multidimenzionální záležitost (Marsch, Roche, 1997)
    - Měřítko *efektivity procesu* (Stinger, Irwing, 1998)
    - Problematika zkreslení
-
-

Dimenze

- Složitost sledovaných jevů vylučuje univerzální nástroj (d'Apolloni, Abrami, 1997)
  - Dva základní přístupy:
    - Jedna obecná charakteristika efektivní výuky
    - Multidimenzionální pojetí
(*hodnota učení, učitelovo nadšení, organizace výuky, skupinová interakce, vztah u-ž, rozsah a pokrytí učiva, zkoušení a klasifikace, zadávání úkolů, náročnost a obtížnost výuky*)(Marhe, Roche, 1997)
    - Problémy různost výuky, účel posuzování...
-
-

Validita

- Reliabilita (stabilita v čase – vysoká např. SEEQ $r=0,61$ v rozpětí 13 let)
  - Specifičnost učitelova obrazu v očích studentů (sympatie, studijní styl...)
  - Zkreslení – zdroje (Marsch, 1987)
    - Korelační vztahy jsou interpretovány jako kauzální
    - Není volena vhodná jednotka zkoumání (student vs. Skupina)
    - Ignoruje se multivariační podstata pohledu hodnotitelů
    - Nevhodná operacionalizace pojmů, zkreslující označení proměnných
    - Špatná koncepce projektu
-
-

Faktory prostředí ovlivňující studentské posuzování

- Předchozí zájem o učivo a předmět
  - Očekávaná a získaná známka
  - Volitelnost předmětu
  - Obtížnost a náročnost předmětu
  - Velikost studijní skupiny
  - Ročník a typ studia
  - Učitelovo akademické postavení
  - Gender role učitele i studenta
  - Typ vyučovacího předmětu
  - Účel posuzování
  - Anonymita posuzování
  - Zvláštnosti studentovy osobnosti
-
-

Využití výsledků

- Sumativní hodnocení
    - Nadřizení; často bez hlubší znalosti interpretují “čísla”; bagatelizují nebo naopak vyzdvihují jejich význam a kontext (McKeachie, 1997)
    - Mechanické srovnávání výsledků mezi předměty a učiteli
  - Formativní hodnocení
    - Vnitřní záležitost pracoviště či učitele a jeho studentů
    - Cílem posilovat odpovědnost učitelů za ped. činnost a pomáhat jejich profesnímu růstu (Duke, 1990)
-
-

Charakter supervize

- formativní hodnocení (Dunkin, 1990)

- Zdroj údajů musí být důvěryhodný
  - Musí navodit dobrý vztah, který učitel vnímá jako snahu pomoci
  - Nesmí navodit pocit ohrožení
  - Musí být trpělivý, pohotový a pružný
  - Musí rozumět aspektům konkrétní výuky
  - Musí být schopen vyložit varianty vedoucí ke zlepšení ped. činnosti učitele
  - Musí mít vlastní ped. Zkušenosti
  - Musí být přesvědčivý
-
-